

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatás
 vagy megőrsére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 12.

Pikler becsületrendje.

Több mint egy évtizede, hogy a középiskola kérdése lekerült a napirendről. Akkor a görög nyelvpótló tanfolyam beállításával kettévágták az egységes középiskola egészséges követelményét. Az egész ország lelkesedett, a nagy reformok ígéretétől — s mikor a silány javítás torzszülötte napvilágra jött, a kiábrándult közönség elfordult a középiskola kérdésétől. A legutóbbi Wlassics-féle tanterv-foltozás már csak a szakköröket érdekelte, azokat is csak azért, mert a mesterségükbe vágott.

A Társadalom Tudományi Társaság akarja megint felszínre vetni a kérdést.

Nem valami bizalmat keltő akarat. Ez az ismerős társaság a kozmopolita és vallástalan irány főlészke. Spencerre esküsznek, dogmájuk a vallás és hazafiság üldözése — no hiszen, szép reform lesz az, amit ezek akarnak irányítani!

A vitát megindította *Pikler Gyula*.

Elég ennyit mondani s már sejteti az emberrel a többit. *Pikler* volt az, aki képtelen, de (s ez a Társaságnak a fődolog) vallástalan tanításával a jogbölcsészetet tökéletesen lejáratta. Neki sikerült e tudományszakértékét annyira diszkreditálni, hogy azt az ő érdemei elismerésül az alapvizsga tárgyai közül törölni volt kénytelen a miniszter.

A Társadalom Tudományi Társaságban azonban önmagát multa felül a jeles tudós, mikor azzal a felfedezéssel lepte meg lipótvárosi hallgatóságát, hogy *«az ember nem lehet becsületes.»*

A hallgatóság körében nem is támadt nagy megütközés. Legalább a lapok nem említik.

Miután ezt az elvet a tanár ur kimondta, igen bölcs következtetéseket vont le belőle. El kell hagyni szerinte a történelmi alapokat s kiküszöbölni — a katekizmust. Igazsága van. Ha az ember nem lehet becsületos, mi szükség van akkor vallásra?

Soha jobb argumentumot a vallás oktatás mellett fel nem hoztak, mint *Pikler*, ha akaratlanul is. Fejtegetését csak vissza kell fordítani s előttünk áll az elv, hogy a vallásoktatás szükséges, mert ez neveli az emberiséget becsületességre. Jól mondta *Pikler*, hogy nem lehet az embe-

riség becsületos; csak azt kellett volna hozzátennie: vallásosság nélkül.

Pikler két elvéből ez következik, nem ugyan *Pikler* szerint, hanem ha az igazság fényében egymás mellé állítjuk azokat. Vagy ha nem, akkor miért kötötte volna logikai kapcsolatba a becsület hiányát és a vallás hiányát?

Van szellemi rokonság a Társadalomtudományi Társaság és *Pikler* elvei közt is. A Társaság nem ismer vallást és hazát; *Pikler*nek a becsületesség is Hekuba.

Ha ilyen eszmékkel akarják irányítani a középiskoláink felől megindult vitát, akkor jobb lett volna bele sem fogni. Mert ez ugyan rávall a tavasz üde és éretlen zöldjére, de egyébre nem. Ilyen irányú vitából megtudjuk, milyen *ne* legyen a középiskola, egyebet nem.

Pedig reformra szükség van.

A kor sürgetőleg zörget középfoku oktatásunk kapuján. Más művelt nemzetek a francia, az angol nyelv segítségével az ismeretek mérhetlen mezeit nyitják meg ifjaik előtt. Nekünk elég a német nyelv, az is csak felületesen s a mire a gimnázium legfőbb gondot fordít: a latin nyelv még felületesebben. Természettudományi oktatásunk nem természetes, hanem a könnyű bemagolásán épül fel. Két tárgyban igyekeznek mindig a korszinononán maradni: a vallásban és a történelemben.

*Pikler*ék pedig erre a kettőre haragúznak legjobban. Olvasván *Pikler* elvét a becsületről, ez a harag inkább megtisztelő.

A reform kérdése felvetetett. Nem arra való, nem is méltó helyen, de fölvetetett. Nem szabad a tért kizárólag a *Pikler*-féle becsületrend lovagjainak átengedni. Akadjon most is hivatott egyén, a ki, mint a társadalmi fejlődés irányairól szóló vitában annak idején *Geöcze Sárolda* tette, a rombolókkal szemben az alkotás munkáját kijelölje.

Reform kell. De annak alapja az legyen, hogy az embernek becsületosnak kell lennie, mert csak így *ember*.

Dr. K. A.

A politikai válság.

Bécs, április 12.

Egyik esti lapnak jelentik: (B. K.) *Tisza István* gróf újabb kihallgatásáról előzetesen azt hirdették, hogy csak folyó ügyekkel függ össze és nincsen semmiféle kapcsolatban a válsággal.

Utólag már elismerik, hogy a kereskedelmi szerződések késése tette szükségessé a magyar miniszterelnök meghívását, sőt bevallják azt is, hogy *Tisza* újból kérte a saját és kormányának végleges felmentését.

Az utólagos beismerések közelebb járnak a valósághoz, mint az előzetes híresztelések.

Tisza kihallgatásának és a kapcsolatos miniszteri tanácskozásoknak sokkal több hatásuk lesz a válságra, mint ezt akár előzetesen, akár utólag feltételeztük volna.

Az eredmény az, hogy a válság megoldását felülől újból meg fogják kísérteni, és azon lesznek, hogy május havában boldog végre juszanak.

Tisza a mai kihallgatáson újból kérte a végleges felmentést, még pedig nemcsak a saját, hanem az egész kormány felmentését. A király ennek a kérelemnek a teljesítését megtagadta. Arra a korona még hajlandó lett volna, hogy magát *Tiszát* elbocsássa, de ez esetben a kormány vezetésével átmenetileg gróf *Khuen-Héderváry* Károlyt bizta volna meg. *Tisza* arra való tekintettel, hogy *Khuen*nek akár csak átmeneti megbízatása a helyzetet csak elmérgesítette volna és hogy társaival egyetemben azt határozta, hogy lehetőleg egyetemlegesen cselekszenek, elállott kérésétől és folytatólag azt az óhajt terjesztette elő, hogy őfelsége nyuljon ismét bele a válság menetébe és siettesse a végleges megoldást.

A király hajlandó újabb kísérletet tenni és ennek nyilvános kezdőpontjául a husvét utáni időt tűzte ki; ezért husvét után, mintegy május elején Budapestre jön és addig marad Budapesten, míg valami elhatározó és döntő lépés nem történik. Ennek az elhatározásnak kapcsán a király azt a kívánságot közölte *Tiszával*, hogy addig a képviselőház ne csináljon újabb nehézségeket. *Tisza* erre bejelentette, hogy a megtorlási indítvány elé nem fog akadályokat gördíteni; ráveszi pártját, hogy rajta kívül senki sem szóljon hozzá és így ez az ügy simán fog lebonyolódni. A felirati vitát pedig maga a Ház valószínűleg csak május elejére fogja kitűzni, addig pedig Budapesten lesz a király és megindítja az új kibontakozási akciót úgy, hogy akkor könnyű lesz a Házat elnapolni. Amennyiben a Ház rövidebb határidőt tűzne ki az újabb tanácskozásra, *Tisza* igénybe fogja venni *Andrássy* közbenjárását, hogy a király lejöveteleig ne menjenek bele semmiféle érdemleges tanácskozásba.

Ebben a két irányban teljes volt a megegyezés a magyar király és ideiglenes miniszterelnöke között; ellenben nem jött létre semmiféle megegyezés a kereskedelmi szerződések dolgában. A király ugyanis azt kívánta, hogy az ideiglenes kormány vegyen részt azokban a konferenciákban, melyeket az orosz, szerb és román kereskedelmi szerződések tárgyában leg-

— A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre —

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
 Fő-utca.

(Uri Casinó-épület)
 TELEFON 520.

angol divatszabó cég

☞ Szövetek és bélések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be. ☞

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női costumok, valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

közelebb tartani szándékoznak. Tisza azonban kijelentette, hogy a kormány ezt a Ház felhatalmazása nélkül nem teheti, arra pedig nem számíthat, hogy a Ház ezt a felhatalmazást akár megadja, akár utólag jóváhagyja a kormány eljárását, ha a kormány bele is merne menni a tárgyalásokba. A Goluchovszkyval folytatott utólagos megbeszélés során a külügyminiszter közölte Tiszával azt a tervet, hogy ő tekintet nélkül a magyar válságra, meg fogja kezdeni, illetőleg folytatni fogja a már megkezdett tárgyalásokat Oroszországgal, Szerbiával és Romániával. A tárgyalásokat bizalmasan fogja folytatni, esetleg be is fejezni és az eredményeket akkor fogja nyilvánosságra hozni, ha a válság megoldásán túl leszünk. A magyar kormánytól a szükséges adatokat és felvilágosításokat szintén csak bizalmas írásbeli úton fogja kérni. Tisza ezzel szemben egyelőre csak annyit vállalt, hogy a kérdést a minisztertanács elé fogja terjeszteni és annak döntésére fogja bízni, hogy óhajt-e a kormány akárcsak ilyen bizalmas úton is a kereskedelmi szerződés-kre befolyjni. Amennyiben nem, úgy a maga részéről azt óhajtana, hogy az ügy maradjon függőben a májusi kibontakozási akció befejeztéig.

Ami már most a májusi kibontakozási akciót illeti, két irányban folynak az előkészületek. Most már komolyságnak némi színével foglalkoznak. Széll tervével, hogy a katonai engedelmények helyett adjanak valami engedelményt a külügyi képviselet terén. Széll tervét a maga egészében szintén soknak tartják és ezért kombinált megoldást keresnek olyképpen hogy valamit engednének a katonai téren is. Ma körülbelül ott vannak, hogy felállítanának Budapesten egy konzulár-akadémiát és kimondánák, hogy a külügyi képviseletekben vagy a főnök, vagy annak helyettese okvetlen magyar ember legyen; katonai téren pedig engednének a címer és zászló kérdésben, az alsófoku bírások terén és esetleg az ezrednyelv kérdésében. Míg a király lejön, tisztába hozzák a kombinált új alapot és az első ember, akit a király az ideiglenes kormány tagjain kívül meg fog hallgatni, mindenesetre Széll Kálmán lesz. Nem lehetetlen, hogy Széll még a király lejövetele előtt Bécsbe kap meghívást és megbízást az ut egyengetésére.

Ez volna a helyzet ma és ha nem jön közbe semmi váratlan incidens, ez is lesz a dolgok folyása a legközelebbi hetekben.

Egyik kormányparti krajczáros lap szerint a szabadelvűpárt egy részének az a vélekedése, hogy Eötvös indítványát minden rendelkezésére álló eszközzel meg kell obstruálnia a szabadelvűpártnak.

November tizenhétedikén a legjobb meggyőződése szerint cselekedett a szabadelvűpárt s amit tett a nemzet érdekében vélte tenni.

Miután a nemzet nem neki adott igazat, levonta belőle az összes konzekvenciákat — s az elé sem gördített akadályt, hogy november tizenhétedikét töröljék ki a Ház naplójából.

Ezzel azonban befejezettek kell, hogy tekintse ezt az ügyet. S ha a koalíció mégis tovább feszegetné, nincs más hátra, mint hogy az obstrukcióhoz nyuljon.

Ezt a vélekedést nem helyesli az egész szabadelvűpárt. Vannak olyanok, akik azt mondják, hogy Eötvös indítványa fölött eleendő a beható vita.

A szabadelvűpárt magatartása különben akkor fog végképpen eldőlni, ha Eötvös megindokolta indítványát.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 12.

Az ülésnek a napirendje öt perczre is alig adott volna dolgot, ha Eötvös Károly nem volna olyan kitűnő író. Tegnap ugyanis az ő stílusának ragyogása foglalta le a Ház figyelmét; rosszalási indítványát olvasták fel, melyet november 18-ika szégyenokiratának nevezett el az egyik képviselő.

A rosszalási indítvány tág volt, bőven kiterjeszkedett az indokolása a parlament jogaira, úgy hogy fél órát foglalt le, míg Hammersberg László szép hangsúlyozással elszavalta. Az indítvány felolvasása alatt a jobboldalon természetesen igen kényelmetlenül érezték magukat s gróf Tisza István, aki szintén itt volt az ülésen, úgy akart segíteni a baján, hogy megfordult a székében s vidáman beszélgetni kezdett báró Vojnics Istvánnal. A mulatságuk azonban nem tartott soká. Olay Lajos feléjük ivalt:

— Szégyeljék magukat! Gyalázat az ilyen viselkedés.

Tisza idegesen rázta meg a fejét.

— Olay ur, — egyszer már az orrára másztam!

Arra a párbajra célzott, melyben alaposan megvagdulta évek előtt Olay Lajost. Olay rozsdvüden vágott vissza:

— Ez igaz. De azért mégis gyalázat . . .

Elnök: *Bolgár* Ferencz.

Napirend előtt

Gromon Dezső szólalt fel s szavá teszi Szatmári Mórnak legutóbb reá tett megjegyzését s különösen Szatmárinak egy napi lapban tett ama nyilatkozatára reflektál, hogy november 18-án, mikor ő (*Gromon*) az elnöki emelvényről lejtött, azt mondta, hogy nem tudja, mi történt.

Kijelenti, hogy ő nem is volt nov. 18-án az elnöki emelvényen, Szatmárinak ezt a nyilatkozatot sohasem tette s Szatmárral legutóljára akkor beszélt, midőn nála a honvédelmi miniszteriumban egy akta sürgetése miatt járt. (Zaj balról.)

Szatmári Mór kijelenti, hogy sohasem mondta, hogy *Gromon* az elnöki emelvényen volt. Azt azonban mondta *Gromon*, hogy a Házat feloszlatják. Lehet, hogy *Gromon* emlékező tehetsége most cserben hagyta, de jellemző a régi rendszerre *Gromon* jelen eljárása, hogy midőn egy ellenzéki képviselő egy választója számára nála utbaigazítást kér, akkor ezt az ellenzéki képviselő diszkreditálására akarja felhasználni. (Zaj a balon.)

Gromon Dezső: Nem azért mondta ez utóbbi szavakat, hogy ő Szatmárit diszkreditálja, csak jelezni akarta, hogy ő Szatmárral akkor beszélt utóljára.

Poszgay Miklós: Hány ember beszélt egymással november 18-án, még se emlékezik rá?

Elnök bemutatja Berecz Ábel soproni képviselő mandátumát.

Egy hang: Most Ábel győzte le Káint.

Bernáth Béla, az igazoló, *Batthyány* Tivadar gróf a 2-ik bíráló bizottság, *Károly* József a mentelmi bizottság előadói tettek jelentést működésükről.

Eötvös Károly indítványa.

Hammersberg László bejelenti, hogy az interpellációs könyvben nincs bejegyzés, az

indítványkönyvben azonban Eötvös Károly az alábbi indítványt jegyezte be:

Mondja ki a Ház határozatban, hogy Perczel Dezső házelnöknek és gróf Tisza István miniszterelnöknek 1904. évi november hó 18-án és december hó 13-án együttesen elkövetett cselekményét és ennek fogantatására irányuló intézkedéseit kárhözhatja éz elítéli.

Az indítvány indokolása azzal kezdődik, hogy az 1905. évi január hó 4-én királyi trónbeszéddel felosztatott 1901—1905-iki országgyűlés folyamata alatt a képviselőháznak mult 1904. évi november 18-án tartott esti ülésében szokatlan és szomorú dolog történt. Ez a képviselőház házszabályainak, a tanácskozási rendnek s a képviselők szólásszabadságának erőszakos megsértése.

Ehhez szinte szokatlan, sőt példátlan események kapcsolódtak, úgy mint a képviselőház jegyzőkönyvének és naplójának hibás, hézagos, a történeteket híven fel nem tüntető, tárgyilag tehát kétségtelenül hamis tartalommal lett elkészítve és ami szintoly súlyos, a képviselőháznak 1904. évi december 13-án összehívott ülésén a képviselők nyilvános és szokott tanácskozási termében karhatalmi szolgálatra hívott teremszolgáknak nagytömegben való elhelyezkedése, melylyel a törvényhozás tagjai, a nemzet választott képviselői úgy személyes szabadságukban, mint közjogi függetlenségükben súlyosan megsértettek.

Vizsgálja, mi történt, kik és mi módon követték el az alkotmány sértő cselekedeteket, a cselekvők felelősségét miként állapítja meg a törvény, a törvényszerű szokás s az alkotmány senki által kétségbe nem vonható alapelvei, minő megtorlás gyakoroltassék azok ellen, akiket a komoly és higgadt megfontolás vétkeseknek tekint.

Az indokolás elmondja ezután az ülés lefolyását és arra a konkluzióra jut, hogy a november 18-iki alkotmány sértés tette Perczel Dezső. A december 13-iki alkotmány sértést ugyancsak ő s vele együttesen Csávossy Béla háznagy. De a legsúlyosabb felelősség terheli gróf Tisza István miniszterelnököt is, aki köztudat szerint úgy a képviselőházban, mint azon kívül ismételt alkalommal e cselekvőkkel való teljes egyetértést nyilvánította és aki szintén köztudat szerint e mérenyletre a cselekvőket is rábírta. Súlyos kötelesség terheli Nniry honvédelmi minisztert is. Az indítvány indokolása végül elmondja, hogy bűnvádi feljelentést nem tesz s a miniszterek felelősségre vonását sem ajánlja.

Az indítvány felolvasása után az elnök javasolta, hogy az indítvány indokolása a csütörtöki ülés napirendjére tűzessék ki.

Ezután Dániel László a gazdasági bizottság nevében ajánlotta a képviselőház 1905. évi február és márczius hónapjainak költségvetésére vonatkozó jelentését elfogadásra. Ezután a Ház liftjei mellett szolgálatot teljesítő alkalmazottak fizetésjavítására vonatkozó jelentést mutatta be, mit gróf Batthyány Tivadar is ajánlott a Háznak.

Az elnök: Megállapítja a holnapi ülés napirendjét.

Báró Kaas Ivor; Nem tartja megengedhetőnek, hogy a mostani felelősség nélküli kormány . . .

Kubik Béla: Ugy ül ez rajtunk, mint a pióca!

Báró Kaas Ivor: . . . a bizottságok ellenőrzése nélkül cselekedhessék, kéri több bizottság megalakítását.

Rákovszky István: Szintén kívánatosnak tartaná, hogy a Ház végleg megalakuljon. Ha a Ház dolgozni akarna, egyelőre elég volna ehhez az osztályok működése is.

A ki nem látja, nem hiszi! A ki megnézi, elámul azon a csodálatos sok szép tavaszi újdonságon, melyek Hegedüs Armin Magyar Divatesarnokába beérkeztek. Különös figyelmet érdemelnek ezek a sok szép kész blousok, melyeknek eredeti modelljei direkte Párizsból jöttek. Uj szép és divatos blouse-kelmék, divatlap szerint díszek nagy választékban. Az árak pedig felülmúlhatatlanul olcsók. Tisztelettel: **Hegedüs Armin** Szent László-tér Feketes Sas szálloda kapuja mellett.

Gróf Tisza István: Hogy a bizottságok megválasszassanak, ez a többség dolga, ebbe nem avatkozik. Ami azokra a tevésekre vonatkozik, hogy a kereskedelmi kérdésekben tárgyalásokat folytat a kormány, kijelenti, hogy mióta a kormánya választások eredményével tisztába jött, semmiféle tárgyalásokat nem folytat. A kormány csak arra vállalkozott, hogy a szakelődök előkészítői munkát végezzenek. Egyebet nem is tesz ennél addig, míg mostani kényszerhelyzetéből nem szabadulhat.

Polónyi Géza: Helyesnek tartja Kaas Ivor álláspontját. A képviselőknek törvénykezdeményezésre joguk van és bizottság hiányában ezekkel a jogokkal nem élhetnek.

Az elnök: A Ház végleges megalakulásának ügye a Ház hallgatóságos bejegyzésével késik.

Az ülés háromnegyed egy órakor végződött.

Mielőtt az indítvány indokolását olvassa a jegyző, az alatt játszódtott le Tisza és Olay közt a fenti jelenet.

A bizottságok ügye.

Kaas Ivor báró a napirendhez kér szót. A házszabályok 106. § a imperative kimutatta, hogy a Ház megalakulása után a 12 bizottságot megválasztja. Eddig azonban csak hármat választottak. A kormány bizonytalan ideig marad helyén.

Ugron Gábor: Oda vannak ragadva.

Kubik Béla: Tiszák!

Kaas Ivor: Nem alkotmányos dolog, hogy a bizottságok működése attól tétetik függővé s így elodáztassák a megújított dikasztériális ülés rendszerben. A miniszterelnök Bécsben tárgyalt a kereskedelmi szerződések ügyében. Itt is zavaros helyzet áll fenn, mert nincs kormányunk s a Háznak sincs szakbizottsága. Ez az állapot türehetetlen. Kéri az elnökséget, hogy holnap erre adjon választ.

Rakovszky István nem helyesli Kaas Ivor báró eljárását.

Kaas Ivor (meghajolva maliciózusan): Bocsnátot, ha vétettem valamit visszavonom.

Rakovszky István bizonyítja, hogy az elnökség nem követett el mulasztást. Vitatja, szakbizottság még most nem szükséges, mert hisz nincs kormány, mely javaslatokkal foglalkoztatná a Házat. Kéri, hogy ezen kérdést a Ház egyelőre ne bolygassa.

Tisza István gr. miniszterelnök: Hogy a bizottságok megválasszassanak-e, ez a többség dolga. Kaas Ivornak akar most felelni. Amint a választások eredménye tudva lett, a magyar kormány sem a külfölddel, sem Ausztriával nem folytatott tárgyalásokat. Csakis az ugynevezett vámkonferenciát végezteti — ez volt az álláspontjuk — mert ez csak szakközegek tanácskozása, akik az anyagot ugyszólván előkészítik s a lendő kormány dolga, hogy a szerződéseket megkösse. Amíg a kormány kényszerhelyzetében van, az marad az álláspontja. (Helyeslés balról.)

Polónyi Géza helyesli Tisza eljárását. De rámutat arra, hogy a mai politikai huzavona nem tarthat tovább. Kaas Ivor kérelmét támogatja.

Nagy és fontos dolgok, külföldi szerződések megkötése van küszöbön. Ez is sürgőssé teszi, hogy a bizottságok megalakuljanak. Nem kell a kormány kezdeményezését bevárni, minden képviselő élhet kezdeményezés jogával. (Helyeslés a balon.)

Bolgár Ferencz elnök konstatálja, hogy az elnökség szabály szerint járt el.

Ezzel az ülést bezárja.

Az általános munkás sztrájk.

— Saját tudósítónktól. —

Az általános munkás sztrájk — mely nagyon is részleges volt — a békés megoldás felé közeledik. Ugy látszik a munkások is belátták, hogy a sztrájkban ebben az esetben nincs semmi jogosultsága.

Gerő Ármin rendőrfőkapitány meghívására tegnap békéltetési tárgyalás volt, melyen a munkaadók és a munkások megbízottjai jelentek meg. Az építő ipartársulat megbízottjai és a munkaadók ragaszkodtak ahhoz, hogy csak oly munkásokat vesznek föl, kik a földművelők szakegyületének tagjai és munkásigazolvánnyal bírnak s az országos szocialista pártszervezettel nem állnak összeköttetésben. A sztrájkoló képviselői kijelentették, hogy a földművelők szakegyületének tagjait idegen munkásoknak tekintik és velük semmiféle munkánál sem dolgoznak.

Gerő Ármin főkapitány, mikor látta, hogy a felek megegyezésre nem tudnak jutni, azt az indítványt tette, hogy a munkaadók az építkezéseknél félárnyban földművelő szakegyületi és félárnyban szocialista pártszervezeti tagokat alkalmazzanak. A munkások kiküldöttei elfogadták a főkapitány javaslatát, mihez a munkaadók is hozzájárultak.

Gerő Ármin ma délelőtt 9 órára új békéltetési tárgyalást hívott össze, melyen végleges határozattá fogják emelni a tegnap elfogadott javaslatot. Gerő főkapitány a mai békéltetési tárgyalásra meghívta az építő ipartársulatot, a földművelők szakegyületének elnökségét, az országos pártszervezetet, a sztrájkoló megbízottait: Pelle Jánost, Lechner Károlyt, Kiss Jánost, Markó Eleket és Ehrenfeld Adolfot, az iparfejlesztő bizottság elnökségét és több tagját s a sajtó képviselőit. Ezzel a tárgyalással aztán az általános sztrájk befejezést fog nyerni.

A sztrájkoló munkások tegnap is a Rédey-kert háta mögött levő sztrájkantánán voltak, hol Markó Elek és Ehrenfeld Adolf szocialista pártvezérek beszéltek a munkásokhoz, kitartásra buzdítva őket.

A tegnapi nap a legnagyobb csöndben folyt le és semmi incidens nem történt.

A sztrájk ügyben tegnap az iparfejlesztő egyesület ülést tartott, melynek lefolyásáról a következőkben számolunk be:

A Nagyvárad i. iparfejlesztő és Pártoló egyesülethez tartozó iparosok délelőtt értekezletet tartottak az általános sztrájk ügyében, Huzella Gyula elnökle mellett.

Huzella jelezte, hogy az egyesület igazgatósága már tegnap foglalkozott a sztrájk ügyével.

Az igazgatóság tárgyalását és az egész sztrájkmozgalmat Lengyel Géza titkár ismertette. Nagyszabású vita indult meg ezután a munkásmozgalmakról és a mesterek magatartásáról. Részt vettek benne: Óváry Lajos, Sonnenfeld Adolf, Kovács Kálmán, Huzella Gyula, Lang József, Tátray Sándor, Peller Ferencz, Windler S., Weisz Károly, ifj. Rimanóczy Kálmán, Lebovits Rudolf stb. A felszólalók mind azt hangoztatták, hogy minden egyezés szigorú betartását tartják helyesnek a munkaadók részéről is, de a munkások belső villongásaiba nem avatkoznak. Egyhangulag elhatározták ezután az igazgatóság javaslatához képest, hogy a főkapitányt küldöttségileg keresik fel a sztrájk

ügyében, egyébként várakozó álláspontot foglalnak el és az egész mozgalomról tájékoztatni fogják megfelelő uton a közönséget is.

Az egyesület küldöttsége az ülés után megjelent Gerő Ármin főkapitánynál. A deputációt Huzella Gyula vezette, aki előadta az egyesület álláspontját, a mely abban nyilvánul, hogy a vidéki és helybeli munkásokat védelmezze meg a dolgozni szándékozó munkásokat minden terrorizmustól. Ifj. Rimanóczy Kálmán alelnök hasonló értelmű felszólalása után Gerő Ármin érdekes, az egész sztrájkot és annak kicsinyes indokait megvilágító nyilatkozatot tett.

A főkapitánynak az az impressziója, hogy már Bokányi az általános sztrájk elintézésére jött le, de akkor olyan előnyös elintézéssel találkozott, hogy sztrájk nélkül elutazott. A harc azonban mégis kitört és most már a földművelők szakegyületének teljes bojkottálásáról van szó. (Ugy van!)

A mi az elintézését illeti, ő is egyelőre a várakozó álláspontot helyesli.

Huzella Gyula és ifj. Rimanóczy Kálmán köszönetet mondottak a főkapitánynak, azután teljesen megnyugtatóvá hozta a deputáció.

*

Az építők ipartársulatától vettük a következő sorokat:

Az építő iparosok társulata teljes számban jött össze a Fűchsl palotában levő helyiségben tegnap este Rendes Vilmos elnökle alatt rendkívüli közgyűlésre, a munkások sztrájkja kérdésében.

Tárgyalta a közgyűlés a sztrájk kitörésének okát és konstata, hogy a társulat részéről, ennek tagjai okot a sztrájkba lépéshez nem adtak. Mindössze az állapítatott meg, hogy az elmúlt hétfőn reggel egyik iparosnál a pallér 13 oly napszámot vett fel, akinek rendőri igazolványuk nem volt és akik azt állították, hogy rendőri igazolványaikat még a rendőrségtől megkapni nem tudták és így a pallért félre vezették. Egy órai munkálkodás után azonban az iparos megtudta, hogy igazolványai nincsenek, ezeket a munkáról elbocsátva, igazolvány megszerzésére utasította, tehát a sztrájk okául felhozott körülmény még hétfőn reggel megszűnt — a munkaadók erre okot nem adtak.

A közgyűlés a főkapitány kezdeményezésére egy öttagú bizottságot küldött ki, akik ma a munkások kiküldötteivel a megoldás kérdése felett tárgyalnak.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Apr. 15. Bochnicsiek—Várad hangverseny a Sasban. Apr. 29. Kath. Szabad Liczeum zárünnepélye (estély.)

* **A mai közgyűlés.** Nagyvárad város törvényhatósága ma csütörtökön tartja meg április havi közgyűlését. A közgyűlés, melyre negyvenöt tárgy van kitűzve, valószínűleg elnyulik s holnap délután folytatódik, mert bár néhány, de fontos ügy van kitűzve, melyek közül kiemelkedik a Fő-utcza, Bémer-tér és Szent János utcza burkolása. Választás is lesz, amennyiben a központi választmányban megüresedett egy tagsági helyet tölti be a törvényhatóság. Közgyűlés előtt tegnap, ugy a függetlenségi, mint a szabadelvű párt közgyűlést tartott s a mai közgyűlés egyes pontjaira nézve megállapodott.

Miután az idén nagycsütörtök, péntek és szombat izraelita ünnepekre esik, mikor is üzletem zárva van; ennél fogva felkérem a t. vevőközönséget, hogy szipő, kalap és férfi divatúru cikkekben szükségletét már annál is inkább előbb beszerezni sziveskedjék, mer' felhalmozódott raktáram folytan az ünnepek előtt rendkívül mérsékelt árak mellett fogom elárusítani a legjobb bna ismert „kézimunka“ szipő, legújabb divatú kalap, nyakkendő és fehérnemű cikkeit.

Tisztelettel: **Leitner Lázár.**

* **Szmracsányi püspök a Kossuth-szoborra.** Nagyvárad megyés püspöke: Dr. Szmracsányi Pál v. b. t. t. tudomást szerezvén arról a hazafias és kegyeletes mozgalomról, a mely Nagyváradon a Kossuth-szobor felállítására céljából megindult, 500 koronát juttatott Dr. Adorián Emil szobor bizottsági elnökhöz. A püspök ur nagylelkű adományával a Kossuth Lajos szobor alap most már 6200 koronát tesz ki.

* **A villamos vasut építése.** Most már határozottan nagy lépésekkel halad előre a nagyvárad villamos vasut építésének ügye. A közuti új nevén Nagyvárad-városi vasut-társaság tegnap már benyújtotta a város tanácsához a villamos vasut technikai terveit és rajzait, melyeknek beadására a kereskedelmi miniszter három hónapi határidőt szabott ki az engedély-okirat kiadásának napjától. A társaság is most már tehát nagy igyekezettel buzgólkodik, hogy az építkezés mielőbb megkezdhető és aztán mielőbb be is fejezhető legyen. A társaság igazgatója bemutatva a terveket, kéri a tanácsot, hogy jóváhagyási záradékkal ellátva a jókora nagy aktacsomót képező terveket és rajzokat sürgősen terjeszse fel a kereskedelmi miniszterhez. A tervekhez mellékelve van a vasut-társaságnak a kereskedelmi miniszterhez intézett felterjesztése is, melyben kijelenti a társaság, hogy a vasuti pályaudvartól a Bémertérig terjedő utvonalon ez év júniusában a kövezési munkálatokkal egyidejűleg akarja a sineket lefektetni s így tehát az építést legkésőbb június 1-én már megkezdik kezdeni a vasut-társaság. Egy kérvényben pedig a tanácsnál sürgeti a vasut-társaság az áramszolgáltatást. Kéri a társaság a tanácsot, hogy a villamos mű az áramszolgáltatási szerződés 9. pontja alapján, mely naptól kezdve adhat áramot, mert üzemét az építés befejezésére kitűzött határidőn belül kívánja megkezdni. Így tehát már alapos a reményünk, hogy jövőre már modern villamos kocsi közlekedhetünk a város főbb utcáin.

* **Dr. Károly Irén előadása Budapesten.** A kitűnő fizikust, a nagyvárad premontrai rend kiváló tudós tagját, dr. Károly Irén főgimnáziumi tanárt, ki a villamos ügyekben nagy szaktudásával sok jó szolgálatot tett a városnak is, még a múlt évben érte az a vidéki tanárt ritkán érő nagy kitüntetés, hogy a budapesti országos matematikai és fizikai társulat alelnökévé választotta. A társulat ma csütörtökön tartja kísérletezéssel és előadással egybekötött közgyűlését s azon résztvesz dr. Károly Irén is, ki tegnap Budapestre utazott. Károly szintén tart a társulat mai közgyűlésén előadást s újabb, a villamos erővel való kísérletezéseinek eredményéről tart előadást természetesen kísérletezésekkel egybekötve.

* **A sztrájk áldozatai.** A kedden kiűtött általános munkássztrájkról a rendőrség eltérőleg a rendes szokástól nem kommunikál, hanem telefon utján értesítette a lapokat. Lapunk is ennek alapján megkérdeztük utána járása útján írta meg az esetet. Most olyan dolgot hallottunk, amely ha igaz és megőrtént a rendőrséget keveri gyanuba. Éppen ezért nem fűzünk hozzá semmi kommentárt, hanem leadjuk a dolgot ahogy hallottuk. Mondja meg aztán a rendőrség hogy igaz-e, vagy pedig csak mendemonda az egész — Amint a sztrájkot kimondták a tüzoltó laktanyában, elszé-

ledtek a munkások a műhelyekbe; hogy akik mégis dolgozni akarnak azokat terrorizmussal kényszerítették a munka abban hagyására. De úgy látszik hogy a terrorizmust túlságosan túlérték, mert amit elkövettek az brutális inzultus, súlyos testi sértés. Az egyik kőműves segédet egy állásfával úgy megverték, hogy eszméletlenül állapotban vitték be a bihar-megyei kórházba. -- Másutt meg egy lakatos verték fejbe úgy, hogy állapota teljesen aggasztó. — Részleteket nem tudunk, éppen azért kérjük meg egyszer a rendőrséget, hogy igaz-e, és ha igaz, úgy miért hallgatta el az esetet?

* **A városi becsüsök kérelme fizetés-rendezésért.** Tegnap a város személyzetének egy újabb csoportja emelte fel kérését a tanácshoz fizetés-rendezésért. A kérvényezők a városi becsüsök, kik szintén sok fáradtsággal és felelősséggel járó munkát végeznek és becsületos, gondos, körültekintő tevékenységükkel a város anyagi érdekeit nagyban előmozdítják. A becsüsök a kérvényükben utalnak a mostoha megélhetési viszonyokra s bizony kérvényükben kitérnek, hogy munkásságuk a 340 korona évi dotációval nincs megfizetve. Annál is inkább, mert semmi lakbért nem kapnak, sem pedig nyugdíjjogosultságuk nincsen. A mellett, hogy az előléptetés esélye is csekély, mert végrehajtó sok idő múlva lesz belőlük, vagy nem is lesz. Van a becsüsök közt olyan, ki már 20 éve szolgál s még mindig becsüs. Anyagi helyzetüket oly formán kéri a becsüsök javítani, hogy a tervezett korpótlék rájuk is kiterjesztessék, az e minőségben eltöltött szolgálati évek beszámításával, vagy pedig fizetésük emeltessék, a becsüsi állás rendes fizetési fokozatokba osztassék be és lakbér illetményt is állapítson meg a város a becsüsök részére. A becsüsök méltánylást érdemlő kérelme a tanács legközelebbi ülésén kerül tárgyalás alá s bizonyára módot fog találni a tanács, hogy a becsüsök csekély javadalmá fölemeltessék.

* **A régi uszoda új kiadásában.** Sokáig disztelenkedett a Körözs-utca elején a Feldmann-féle uszoda. Végre a város törvényhatósága a múlt esztendőben kimondta, hogy szépművészeti szempontból nem engedélyezi többé a nevezett uszoda felállítását, mert az ócska, deszkaalkotmány teljesen elrontja az új városi színház és környékének perspektíváját. Az uszoda tulajdonosa özv. Feldmann Jakabné tegnap kérvényt adott be a törvényhatósághoz, melyben panaszkodik, hogy az uszoda volt neki keresetforrása s a Körözs más helyén sehol sem talál alkalmas helyet uszodája felállítására s létérdekére való tekintettel kéri, hogy a városi színházzal szemben állithasson fel újabb uszodát, azonban igéri, hogy a partot nem fogja igénybe venni, mert az uszodát egészen a víz háttára építetté, szépművészeti szempontból pedig semmi kifogás nem lesz tehető az új uszoda ellen, mert teljesen modern uszodát épített fővárosi mintára. A kérelem már a május havi közgyűlés elé kerül.

* **Gyűjtés egy szabadsághős szobrára.** A dicső 1848—49-iki szabadságharcnak vitéz katonája volt Körmöczbánya szülötte Bátor Schults Bódog honvéd dandárparancsnok. A bodrogkereszturi és herkályi csaták hőse iránt most leakarja róni kegyeletét a nagy szabadsághős iránt szülővárosa, Körmöczbánya egy, a város főutcáján emelendő szo-

borral. A gyűjtés már megindult. A város polgármestere, Palkovits Emil mint a gyűjtő-bizottság elnöke, tegnap Nagyvárad városához is juttatott egy gyűjtőívet, némi összeggel hozzájárulásra kérve fel a várost.

* **Lóárverés.** A cs. és kir. 19 hadosztály tüzér ezred parancsnoksága közölte, hogy hétfőn azaz 1905. évi április hó 17-én d. e. 9 órakor a helybeli lóvásártéren nyolcz kincstári szolgálati lovassági (huszár) ló fog árverésen eladatni. A venni szándékozók figyelmét erre oly megjegyzéssel hívja fel nevezett Parancsnokság, hogy a vevő a vételárat és a 3 fokozat szerint fizetendő bélyeg illetéket az eladási helyen azonnal köteles megfizetni. Nagyvárad, 1905. április hó 4-én. Dr. Istvánffy István.

* **Az osztályorsjáték:** tegnapi húzásán a következő számokat húzták ki — nyere-ménynevel:

100.000 koronát nyert: 87515.

5000 koronát nyertek: 82785, 104781.

2000 koronát nyertek: 185 2105 3153
14995 28292 32472 39479 42264 44281 48029
56043 62768 66888 73195 79673 94427 94762
95376 98845.

2000 koronát nyertek: 25 62 2515 8343
8753 13854 13963 14963 18326 21143 24032
24290 34864 34905 36756 67765 68621 69707
70559 72738 73873 74944 77155 77343 78230
80549 82957 85930 86088 87549 87839 90264
91595 92045 92823 94922 96620 97113 97926
98463 98943 108646 109297.

A többi kihuzott számok 500. és 200 koronát nyertek.

Pannonia étterem és téli kert.

Első minőségű **Dreher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitűnő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x **Mulató a Szabó vendéglőben.** Szűcs Laczi kitűnő daltársulata, nap-nap mellett igen érdekes és változatos műsorral mulattatja a nagyszámú közönséget, mely esténként megtölti a vendéglő helyiségét. Előadásra kerülnek legújabb: gyönyörű dalbokréták, vegyeskarok, valamint a kiadó szoba kitűnő bohózat, azonkívül magán és pár jelenetek. Az új és régi attrakciók felléptével, f. hó 10-én hétfőn este Szűcsné Ilonka szubrett énekesnő, jutalomjátéka lesz, teljesen új műsorral, melyre előre is felhívjuk a n. é. közönség szives figyelmét és becses támogatását.

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

x **Nagy katona hangverseny a Bihar kávéházban.** Ma, csütörtökön április hó 13-án a 37. gyalogezred zenekara egészen új műsorral nagy hangversenyt rendez. Pontos, figyelmes kiszolgálás, mérsékelt árak. A nagy közönség szives támogatását kéri, mely tisztelettel Breyer Károly kávé.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Aszalai uram leányai vigjáték. Benkő Jolán 40 éves jubileuma és bucsufellépte.

Péntek: Sulamith bibliai daljáték Garzó Adél bucsufellépte.

Szombat: A kis püspök, Szatmáry Arpád, Berlányi Vanda bucsufellépte.

Vasárnap: d. u. Elnémult harangok. Kle-

novics György bucsufellépte. Este: János vitéz Horváth K., Wlassák Vilma, Békeffy Lajos bucsufellépte.

Benkő Jolán jubileuma és bucsufellépte. Ma lesz *Benkő* Jolánnak, a Szigligeti színház kiváló művésznőjének bucsufellépte és 40 éves színészi jubileuma. E kiváló esemény megünneplésére nagyban készült a színház személynéje s mint biztos forrásból tudjuk, a város közönsége és a színházi bizottság is, kivészi részét a jubileumból, amelyben a nyugodalomból vonuló művésznőt meleg ünneplésben részesíti. A mai előadásban a jubiléumon kívül részt vesznek: Szerény Gizi, E. Kovács Mariska, Berlányi V., Verő Janka, Tóth Elek, Klenovics, Szathmáry, Rédei. — Az előadást páros bérletszűnetben tartják meg rendes helyárak mellett. A páros bérlek jegyeit ma déli 12 óráig tartja fenn a színház pénztára.

Sulamith, Goldfaden daljátéka kerül holnap, pénteken színre a Szigligeti színházban — Garzó Adél bucsufelléptével. Erre az előadásra már ma délután 3 órától lehet jegyeket váltani.

Z E N E.

Bochnicsek Nagyváradon.

— Az árvaházi hangverseny. —

Városunk zene életében esemény-számba menő lesz a szombati hangverseny. Oly ritka és valóban nemes mű élvezetben részesül közönségünk, főképp a budapesti operaház első hőstenoristájának közreműködése tolytán, melyért nem győzzük eléggé kifejezni köszönetünket és elismerésünket az árvaház kintün és fáradhatlan elnöknőjének: özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné urnőnek, aki, szinte önfeláldozó módon dolgozott mindig és dolgozik most is humanus és jótékony csélu intézményeinek felvirágoztatásáért, — s mint az elő jelekből kiviláglik ezuttal is gyönyörű eredménnyel fog járni e vállalkozása, mert eltekintve a céljától, melynek érdekében a hangverseny rendeztetik a genialisan összeállított műsor az, mely annak sikerét előre biztosítja.

Hangversenytermeinkben az idej évad folyamán alatt a zeneművészetet az oly korán nagy népszerűsége emelkedett »Harmonia« cultiválta. Azonban megfelelő erő hiányában kénytelen volt működését főleg az orchestrai mű fajok művelésére fordítani, mely téren jelentős sikereket is tudott felmutatni, de ez a vocalis-zene hátrányára történt. Ezért szinte a szükségét éreztük e nagyszabású hangversenynek, melyben az ének domináló szerephez Bochnicsek Gyula operaházi tenorista utján.

A continens operaházainak legjobb és leg-híresebb hőstenoristái, mint Alberti Werner, Van Dyck és Burrián közt egyenrangú helyen áll a cseh származású, de magyarul éneklő Bochnicsek Gyula aki aránylag rövid ideje tartó működése óta a fővárosi sajtó közönség osztatlan dicséretét vivta ki magának. Nálunk a híres orosz componista: Tschaikovszky, Onegin című operájából fog énekelni, s ezenkívül a »Carmen« operából ad elő egy hatásos dalt, melynek kivitele elé nagy várakozással néz közönségünk.

Hasonló érdeklődés kiteríti a hangverseny többi számait is, melynek majdnem valamennyi pontja egy-egy szenzációt képez.

EGYESÜLETEK.

A nemzeti kaszinó közgyűlése. Vettük a következő sorokat:

A biharmegyei és nagyváradai nemzeti kaszinó egyesület felyő 1905. év április hó 30-ik napján délután 4 órakor — az egyesület helyi ségében — tartandó évi rendes közgyűlésére, az egyesületi tagok tisztelettel meghívotnak.

Tárgyai:

1. Igazgatósági jelentés az egyesület mult évi működéséről.
2. A számvizsgáló bizottság jelentése alapján a zárszámadások és költség előirányzat megállapítása s pénztárnok felmentése.
3. Esetleges indítványok.
4. Pénztárnok leköszönése következtében, pénztárnok választása.
5. A hivatalból kilépő választmányi tagok újbóli; s a megszűnt választmányi tagok helyett választmányi tagokválasztása.

Nagyvárad, 1905. április hó 10-ik napján.

Az igazgatóság.

Maróthi fűrst Bertalan felolvasása.

A nagyváradai Magántisztviselők Egyesülete és az O. M. K. E. itteni fiókjának meghívására *Maróthi fűrst* Bertalan az O. M. K. E. alelnöke vasárnap délesótt fél 11 órakor a Kereskedelmi csarnok nagytermében felolvasást tart, melyre a fenti egyesületek tagjait ez uton hívja meg a rendezőség. A jeles felolvasó és a vele érkező vendégek tiszteletére szombaton este 8 órakor ösmerkedési estély, vasárnap délután 1 órakor pedig bankett lesz a Pannónia éttermében.

TÁVIRATOK.

A szabadelvűpárt értekezlete.

Budapest április 12. (Saját tud. táv.) A szabadelvűpárt ma értekezletet tartott *Hódossy* Imre elnökle alatt *Tisza* István gróf beszámolt bécsi utjáról a párt-nak. *Tisza* a kormány felmentését kérte a királytól, mit a felség meg is ígért. A felmentést a husvéti szűnetek alatt alighanem meg fogják kapni a kabinet tagjai. A király a válság ügyében még nem határozott.

Megtámadott mandátumok ügye a Kurián.

Budapest, április 12. (Saját tud. táv.) *Blaskovits* Sándor nagyszombati mandátumának ügyével 14-én fog foglalkozni a királyi Kuria.

A vizaknai mandátumot tudvalévőleg megtámadták az oláh nemzetiségiek. A Kuria ma foglalkozott a beadott petícióval melyet elutasított.

A disszidensek álláspontja.

Budapest, április 12. (Saját tud. táv.) Politikai körökben az utóbbi időkben sok szó esett arról, hogy mi a disszidensek álláspontja a felirati javaslattal szemben. Ma határozott formában arról beszéltek mérték adó körökben, hogy a disszidensek azt akarják, hogy a felirati javaslat felett a vitát a husvéti szűnet után kezdjék meg, nehogy előzetes vitákkal rontsanak a helyzeten.

Andrássy Gyula gróf azt reméli hogy a legrövidebb idő alatt meg lesz a békés kibontakozás. Husvét után már lehet re-

mélni, hogy új kormány lesz kinevezve s így akkor lesz időszerű a felirati javaslat tárgyalása.

A koalíció tagjai majdnem kivétel nélkül örülnek a disszidensek álláspontjának.

Programmbeszéd Szegeden.

Budapest, április 12. (Saját tud. táv.) *Maróczy* Geza ma érkezett Szegedre, hol megtartotta programmbeszédét. *Maróczy* Andrássyék hívének vallotta magát.

A felirati bizottság ülése.

Budapest, április 12. (Saját tud. táv.) A felirati bizottság ma a Ház ülése után tanácskozássra jött össze, melyen a felirati javaslatot szövegezésben teljesen elfogadták.

A bizottság gróf *Battyányi* Tivadart bizta meg azzal, hogy a felirati javaslatot a Ház holnapi ülésén terjessze elő.

Nagy tengeri ütközet.

Budapest, április 12. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik, hogy Anamba mellett nagy tengeri ütközet folyik. A harcokról bővebb részleteket nem tudni.

Budapest, április 12. (Saj. tud. táv.) Londoni távirat szerint a japánok a balti flottát maguk után akarják csalni, hogy tönkre silányítsák.

A marokkói forrongás.

Tiflisz, ápr. 12. Azt jelentik, hogy Gurienben a bujtogatók letartóztatása után teljes nyugalom állt be. A lakosság teljesíti kötelességét és megfizeti adóját. A rendőrség ismét működik.

Az orosz forradalom.

Pétervár, április 12. A papság körében szintén nem nézik tétlenül a reformmozgalmat. Ez a harc keresztény testvérsége című liga alapítására vezetett, melynek tagjai papok és részben tanárok. Az új liga programja ez: 1. A világi hatalom istentelen megnyilatkozása, azaz az autokrácia ellen való harc; 2. Harc az egyháznak a világi hatalommal szemben való passzív magatartása ellen, ami által az egyház az állam alacsony céljainak szolgájává lesz, az istenieket elárulja, azaz az orosz egyház nyomorultan az abszolutizmust szolgálja. 3. A keresztény szeretet elvének megerősítése társadalom gazdasági vonatkozásában.

Moszkva, ápr. 12. A »Vjedomszti« című lap, mely a kormánnyal szemben való legenyhébb kritikát is bűnös izgatásnak és hazaárulásnak mondja, újabb időben a népet tervszerűen az intelligencia ellen uszítja azzal, hogy annak törekvései ártalmára lesznek a népnek. A nép — ugymond — ne tőrje ezt és elem erővel szálljon vele szembe.

Lamsdorf utódja.

Pétervár, ápr. 12. Beavatott körökben azt beszéltek, hogy Lamsdorf külügyminiszter megvált állásától és utódja gróf Muraviev volt igazságügyminiszter és jelenleg római nagykövet lesz.

NYILTTÉR.

Dr. Schwartz Illés

nő- és gyermekorvos,

RENDEL: d. e. 8-9-ig
d. u. 2-4-igKossuth Lajos-utca
(Mezey-ház)

Telefon az egész megyére: 204. sz.

Gazdálkodók
el ne mulasszák

a cséplő — és egyéb gazdasági gépeikhez szükséges öntvényeket mielőbb megrendelni alanti cégnél, mely

a világhírű kassoviczi fémkohó

képviselője, s így a legjobb, legtartósabb fém-géprészeket képes szállítani, *gyorsan, pontosan és jutányosan.*

E cég specialitásai:

világhírű **érczsengők**, templomi, iskolai és gazdasági **harangok**, — **tüzi fecskendők** javítása és átalakítása, valamint új **szivattyúk** és **fecskendők**; továbbá szabadalmazott **tömlő-kapcsok** kitüntetett **szivattyús kutak** és szabadalmazott **víz nélküli árnyékszék-ülések** (szagtalan, légmentesen záró és mindenütt alkalmazható),Rosenthal és Ehrlich
Nagyvárad.Első magyar csengő- és érczárú gyár.
Alapítva 1847.Gyár: Szacsvey-utca. (Saját ház.)
Várad és vidéki telefon száma: 204.

Nincs lehetetlenség!

E már igazán ritka alkalom.

Használja is azt ki minden vevő!

Ilyen ritka alkalom rég volt és soká lesz hogy még **órát** és **ékszer** is gyári áron alól lehessen beszerezni. Miért? Mert a napokban a Kleinféle óra és ékszer raktáron levő tárgyakat árverésen megvettem. És így mindenki kevés pénzért szép **ajándékot** vásárolhat. Nagy tömeg óra, arany és ezüst gyűrűk, fülfüggők, láncok, karpereczek, joujouk, evőeszközök, stb kerülnek eladásra. Továbbá szemüvegek, víz-, láz-, és szoba-hőmérők leszállított árban. Törött vagy ócska aranyat vagy ezüstöt pénzért, vagy cserébe a legmagasabb árban beváltom. Óra, ékszer és látszer javítás pontosan, jótállás mellett elkészítetik. — Minden verseny kizárva.

FREUND BENJAMIN

műorás, ékszer- és látszerész.

Nagyvárad, Fő-utca, Széchenyi szálloda.

Özv. Jüngling Józsefné

állandó nagy raktára **varrógép,**
kerékpár alkatrész- és fel-
szerezésekben

NAGYVÁRAD, Fő-utca. (Bazár épület).

Nagy választék **acetylen-lámpa lég-**
tömő és gummiköpenyben. Szakszerűen
berendezett **nagy javító MŰHELY**
Emalírozás, nickelés és bárminemű
javítások pontosan és jutányosan esz-
közöltetnek.

Carbit napi árban!

A legjobb gyártmány

Atilla, torpedó, Bock, és Hollender-féle

kerékpárok

vannak állandóan raktáron.

Becsés pártfogását kérve, vagyok ki-
váló tisztelettel

özv. Jüngling Józsefné

REGÉNYCSARNOK.

PENELOP. 36.

Angol regény.

Ma reggel Mari a szokottnál is elhagyot-
tabbnak, árvábnak érezte magát s a mint kör-
nyező szemével a munkájára hajolt, nagyon
szomorúnak látszott. Hiszen nem csoda, olyan
egyedül állt a világon, hogy ha véletlenül meg-
találna halni, nem lenne talán egyetlen lélek
sem a világon, aki egy könyvet ejtene érette, vagy
csak meghatottan állana koporsójánál. Ki tör-
ődne azzal, hogy Montgomery Mari meg-
halt?Ezen ábrándozva, egyszerre olyan erős zo-
kogsba tört ki, hogy Carlton kisasszony, ki
esőköpenyegében és sárczipőiben utrakészen
állva bepillantott, ijedten huzódott vissza és
elsietett vásárlásait megtenni.— Jobb, ha kisirja magát — gondolá —
legalább megkönnyebbül utána.Carlton kisasszony még jóformán le sem
tipegett a lépcsőn, midőn Graham Nelli, nagy
plaid-shawlba burkolózva, hirtelen benyitott a
szobába.— Siratja az asszonyunkat! — gondolá
az öreg kulcsár, mialatt ajtót nyitott a ven-
dégnek s meglátta fiatal urnőjének bánatos
arczát.Nelli egyenesen barátinőjéhez tartott s szá-
nakozva állt meg előtte.— Mari édesem, mi bajod? Nem szabad
tovább sirnod. Itt maradok melletted, hogy el-
űzzem szomorúságodat.— Nelli annyira elhagyatva érzem ma-
gamat!— Meghiszem, édesem, de azért nem
kell ám mindig busulni. Küldj érettem, bármi-
kor szívesen eljövök.— Nelli, tudom, hogy bolondság, de nincs
fogalmad róla, milyen terhes rám nézve az
egyedüllét.— No, ne busulj, együtt töltjük a napot —
ha szívesen látsz.— Oh, Nelli, köszönöm. Igazán áldott lé-
lek vagy, hogy még ilyen csuf időben is meg-
látogatsz.— Ej, gyerekség? Eljöttem, mert valami
mondani valóm is volna én neked. De várj csak
hadd teszem le a kalapomat, meg plaide-
met; aztán cseveghetünk. Hol van Carlton kis-
asszony?

— A boltba ment.

— Annál jobb! legalább magunkban le-
szünk — nevetett Nelli s aztán kezébe vette
kis kosarát, hogy beszélgetés közben is tegyen
valamit.— Milyen szép és milyen kedves! gondolá
Mari, a csinos kis kék ruhás alakra nézve. Az-
tán milyen igéző arcza s észbontó sötétkék
szeme van. Nem csoda, ha Chartres Algyt ki-
sértetbe hozták. De mást is!Mari sóhajtott, a mint tovább nézte azt
a leányt, aki az ő hite szerint egykor a Fer-
gusson Alick felesége lesz. Kegyetlenséggel
vádolta a sorsot, a miért Nellit annyian sze-
rették, míg ő vele nem törődött senki nem
szerette senki.— Nelli, mit is akartál nekem mondani?
Mikor megérkezted, azzal köszöntöttél be, hogy
valami mondani valód van.Mari azt hitte, hogy az a valami Fergusson
doktorra vonatkozik, még pedig olyan formán,
hogy miután Farnham kisasszonytól szép
összeget örökölt — hát nemsokára megtartják
a menyegzőt. Erre a a gondolatra nagyon erő-
sen vert a szíve s összeszorította ajakát, midőn
Nelli kissé feszélyezve s remegő hangon ezt
mondá:— Oh, igen, Fergusson doktortól akarok
valamit veled tudatni.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Nemzetközi gyapot-kongresszus.

A nemzetközi gyapot-kongresszus bizottsága
egyhangulag ehatározta, hogy az idei kongres-
szust július első hetében Manchesterben tartja.
Biztosítva van Rozgard, Magyarország, Francia-
ország, Anglia, Belgium, Portugál, Spanyolország
és Svájc képviselőinek részvétele. Más orszá-
gok képviselőire is számítanak. Tárgyalásra
kerül a gyapottermelésnek kérdése az európai
államok gyarmataiban, továbbá ama határozatok,
a mely a nyersgyapot vásárlását Európába
való szállítását szabályozzák, az európai érde-
közvetkezés tervezése és a méterrendszer kérdése.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, ápr. 12.

Buza ápr.-re	— — — —	1728
Buza máj.	— — — —	1730
Rozs ápr.-re	— — — —	1688
Tengeri májusra 1905.	— — — —	1436
Zab ápr. ra	— — — —	13.22
Repcze aug.-ra	— — — —	14.30

Értéktözsde.

Budapest, ápr. 12

Oszrákhitelrészvény	— — —	512.94
Magyar hitelrészvény	— — —	806.50
Leszámloló bank	— — —	464.50
Rimamurányi	— — —	514.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	— — —	649.—
Közuti vasut	— — —	569.50
Városi villam s vasut	— — —	339.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905 ápr. 12-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	118.70
Magyar koronajárdék 4%	— — —	98.05
Magyar koronajárdék 3 1/2%	— — —	89.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — —	98.75
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — —	98.50
Magyar nyereség sorsjegy-kölesön	— — —	227.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	17.21
Osztrák járadék papirban	— — —	100.10
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100.50
Osztrák járadék aranyban	— — —	1.20
O-ztrák korona járadék	— — —	100.50

1860. oszt. államsorjegyek	— — —	157.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	16.45
Magyar hitelbank részvény	— — —	770.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	669.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	661.—
20 frankos arany (Napolendor)	— — —	19.5
Német hírodalmi márka	— — —	117.15
London vista	— — —	239.95
Páris vista	— — —	95.37
márkás 20 arany	— — —	23.431

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Figyelő. (Helyben.) Köszönöm az érdeklődést, így legalább igazolhatom, magamat. Mert az érthetetlen helyeknek nem én, hanem a mindig kellemetlen sajtóhiba az oka. Az a sajtóhiba, mely a dr-ból özv.-et, az ezerszemű Caesarból egyszerű Caesart stb. csinál.

Irtam így:

casust
tudásának
megszökteti

Kiszedték így:

casnét
tudásának
megszöktet

Mint volt színházi karmesternek még fülébe cseng és szemei előtt lebegnek a Nebántsvirág, Kis szökevény, Fecskefészkek zenéje és meséje.

Mint lebegnek a Nebántsvirág kis zenéje és meséje

Pedig ezt már tudja mindenki, hogy a Nebántsvirágnak sem a zenéje, sem a meséje nem kicsi. De hogy némiképp kiengesztelődjék az általam magyarosan irt *zsúr*-t kiszedték így: *jour*. És bármennyit bosszankodják is ezen ért lem zavaró dolgok miatt az ember, nem tehet róla, ez mindig előadja magát.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Ujnyaralási vállalat

külföldi minta szerint.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudására hozni, hogy szücs-műhelyeink vezetésére egy külföldön elsőrangú czégeknel nyert bő tapasztalatu szakavatott szücsmestert alkalmaztunk, ki is a nyaralásra szánt utazó- és szörmeárukat nemcsak lelkiismeretesen gondozza, hanem azokat ki is javítja.

Tisztelettel:

Heiman Lipót és Tsa.

1104.

A czég szüese;

Adler Jakab.

Telefon: 243.

Telefon: 243.

Raktárak biztosítva vannak.

2965. Kj. szám.

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré teszem, hogy a néhai Steinberger Ferencz, volt nagyváradi kanonok hagyatékába leltározott ingóságok butorok, felszerelések, ruhaneműek és borok, az 1905. évi április hó 26-ik napján délelőtt 9 órakor az Ujsor 20. számú háznál tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett eladatni fognak.

Mely árverésre a venni szándékozókat meghívom.

Kelt Nagyvárad, 1905. évi április hó 11-én.

Mezey Mihály,
kir. közjegyző.

1126.

HIRDETÉSEK

jutányos árban
felvételnek a

„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban a nagyváradi-velencei

Műkertészeti- és rózsatelep

Kertészeti-telep:

NAGYVÁRAD-VELENCZE, 194. SZÁM.

Helyi és megyei telefon összeköttetés

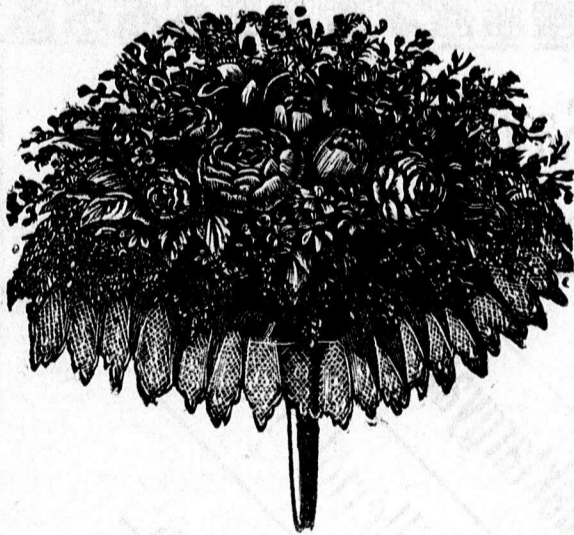
Sürgöny-czim:

Műkertészeti-telep Nagyvárad.

Virág-csarnok:

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA (Bazár-épület.)

Telefon összeköttetés.

CSOKROK

menyasszonyi, koszoruleányi, báli vagy bármely alkalmi, szép berlini papirtartóval 1 forinttól 3 forintig — Csokrok a legfinomabb kivitelben, finom selyemtartókban, rózsza és kaméliából 8 forinttól 12 forintig, ami azelőtt 15—20 forintba került. Csokrok a legnagyobb mintájuk, legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem, csipke és atlasz tartókkal 18—25 forint, ezelőtt 40—50 forintba került.

Élő virágokból:

Koszoruk, igen szép, tartós zöldek és szép virágokból diszitve 1—3 forintig. — **Babérokoszoruk,** ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból diszitve 2—5—10 forintig. — **Ficus Magnolia koszoruk,** a legnagyobb mintájuk, a legértékesebb és legfinomabb virágok és pálmalombokkal diszitve 10—25 forintig, sami ezelőtt 35—40 forintba került. A fent írt összes kertészeti tárgyak művirágból 20%-al olcsóbban készíttetnek. **100.000 drb. nemes rózsza.** Alacsony törzsű gyöknes (vurczellecht) darabja 20 kr., 100 darab 18 forint. — **Magas törzsű rózsza** 3—5 láb, 1 drb 40 kr., 100 darab 35 forint. — **100.000 drb. legnemesebb gyümölcsfa** gyönyörű szép koronás fák, melyek már a következő évben teremnek, darabja 35 kr., 100 drb. 35 frt

Szöllő-oltványok: az összes eddig ösmert legjobb fajokból összeállítva, 12 borfaj és 12 lugas és csemege faj, melyekről faj és árjegyzék kívánatra azonnal bérmentve küldetik.

Farkas József műkertész

a váradi-velencei mű- és rózsatelep tulajdonosa Nagyváradon.

